

Ásványi Ilona

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2018. évi találkozásáról

*Uram... adj kedvet, bátorságot és erőt, hogy
mindennap valami hasznosat és jót cselekedjek ...
adj reménységet és alázatosságot, hogy
a végbezuñni valókat végezhessem....*

(népi imádság)

2018. június 25. és 27. között Nyíregyházán tartotta éves összejövetelét az Egyházi Könyvtárak Egyesülése. A találkozó házigazdája ebben az évben a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola és Könyvtára volt.

Az éves rendezvény szokásos programja közgyűlés, szakmai konferencia, szakmai délelőtt, kirándulás, a helyi nevezetességek, intézmények megtekintése, de nem maradhat el a lelki program, az ökumenikus ima sem, melyet idén a Szent Efrém Kórus koncertje gazdagított.

Az első nap délutáni közgyűlés elején *Végbseő Tamás*, a főiskola rektora köszöntötte, és a szokásos, az egyesület munkájára Isten áldását kérő ima után az elnök, *Ásványi Ilona* üdvözölte a résztvevőket.

Először legfontosabb programpontként az elnök, a titkár és a kamarás, valamint a felügyelőbizottság éves beszámolója következett.

Az elnök beszámolójában a 2017. június 15. és 2018. június 15. közötti időt tekintette át. Elmondta, hogy az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően az egyesület ügyeit év közben az elnök, titkár, kamarás és az elnökség elektronikus, telefonos és személyes kapcsolattartással intézte, majd megköszönte a tisztségviselők – titkár, kamarás, elnökség – mun-

káját. Szólt a 2017. évi találkozóról, az elnökségi ülésekről, melyek jegyzőkönyveit kézhez is kapták a résztvevők. Az egyesület saját programjai közül felidézte a 2017. október 2-án rendezett *Tradíció és innováció. Múzeális gyűjteményeink helyzete, állapota, feldolgozottsága, digitálizálása* című régikönyves konferenciát – melynek a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár adott otthont –, az Országos Könyvtári Napok 2017, *Csak tiszta forrásból!* programjai közé illeszkedve. Majd örömmel jelezte, hogy 2017. november 30-án a könyvtárosszakmában először foglalkoztak az adatvédelemmel az „... és minden módon számon tartanak” (*Kosztolányi Dezső*) *Barát vagy ellenség az információs kommunikációs technológia?* című szakmai napon, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán. 2018. április 11-én a Ráday Gyűjteményben folytatódott a *Habent sua fata libelli II.* – régikönyves szakmai program. Az egyesület *Szomszédolás* című programsorozata – melyen különböző szakkönyvtárakba látogatnak az egyházi és civil könyvtárosok – közös kiállítás-látogatással bővült. 2017. október 25-én szervezték meg a *Reformáció Éve – Menjünk együtt kiállításra* programot, melyen az Evangélikus Országos Múzeum *Luther öröksége*, és a Magyar Nemzeti Múzeum *Igeidők* című kiállítását nézték meg közösen. November 8-án a Ráday Gyűjtemény Bibliamúzeumába, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Kara Könyvtárába és a Pálos Könyvtárba látogattak a résztvevők. 2018. február 22-én a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Központi Könyvtárát és a Magyar Táncművészeti Egyetem Vályi Rózi Könyvtárát keresték fel. 2018. március 1-jén újjaéledt a *Vendégünk* című programjuk, melyen a Magyar Egyházi Levéltárosok Egyesületét (MELTE) és az Egyházi Múzeumok Egyesületét (EME) látták vendégül. Külföldi kapcsolataikról szólva elmondta, hogy az EKE 2017-ben részt vett a *BETH (Bibliothèques Européennes de Théologie)*¹ éves összejövetelén Zágrábban, és idén is ott lesznek Nürnbergben. Ugyancsak az EKE koordinálásával élénkítik a magyarországi egyházi könyvtárak részvételét a *CERL-ben (Consortium of European Research Libraries)*.²

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése más intézmények, könyvtárak és egyesületek által szervezett programokon is részt vett vagy képviseltette magát. Ezek közül kiemelkedik az adott időszakban az MKE 49., *Az élet minősége – könyvtárosok a társadalomért* címmel megrendezett Vándorgyűlés (2017. július 5-7. Miskolc), melyen *Mészáros Kornélia*, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Könyvtárának vezetője átvehette a Kovács Máté Alapítvány által adományozott *Az év fiatal könyvtárosa* díjat. A kitüntetett előadást tartott 2017. november 13-án a *Kovács Máté Alapítvány ünnepi kuratóriumi ülésén*, az MTA Könyvtár és Információs Központban, szerepelt 2018. március 6-án a *III. Szakkönyvtári seregszemlén*, a Központi Statisztikai Hivatal Keleti Károly-termében, valamint március 14-én az MKE szervezte *Újra a könyvtárosok szakmai kompetenciáiról: kihívások és megoldások* nemzetközi konferencián. Az elnök örömmel idézte fel, hogy 2017-ben *H. Hubert Gabriellát* – az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatóját – a *Károli Gáspár-díj* kitüntetettjei között köszönthették. A díj azoknak a kiemelkedő személyiségeknek az elismerésére adományozható, akik a hittudományok terén, illetve a magyar vallási irodalomban és vallási életben kiemelkedőt alkottak, munkásságukkal gazdagították a magyar tudományos életet. Ezt a kitüntetést 2016-ban *G. Szabó Botond* – a debreceni Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár-igazgatója – is megkapta. 2017. november 21-én az elnök, Ásványi Ilona kapott meghívást a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Tudományos Szakkönyvtári Szekció (MKE TSZSZ) szervezte *Hogyan tovább szakkönyvtárak?* megbeszélésre. A kerekasztal további tagjai Fülöp Ágnes, az IKSZ Tudományos és Szakkönyvtárak

Tagozata vezetője és Nagy Zsuzsanna, az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma elnöke voltak. Az EKE különböző országos szakmai ügyekben részt vett, így 2017 májusában a Könyvtári Intézet felkérésére egy, a nyilvános könyvtárak minőségi kritériumairól szóló jogszabály változásaival kapcsolatos munkaanyag (szakmai javaslat) előkészítésében, véleményezésében. Közreműködött a 2014-ben kezdődött és 2017-ben befejeződött nyilvános egyházi könyvtárak szakértői vizsgálatában, képviseltette magát a 2017. november 14. és 17. között a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára által szervezett továbbképzésen, ahol előadások, brainstorming, műhelymunka formájában a könyvtári statisztika átalakításáról volt szó, 2018 tavaszán kidolgozott egy a muzeális gyűjteményeket felmérő mellékletet a megújuló statisztikai adatlaphoz. Ásványi Ilona elnök könyvtári szakértőként vesz részt a Minősített Könyvtár cím – Könyvtári Minőségi Díj pályázatok helyszíni vizsgálatában, és a Szinnyei József-díj odaítélését előkészítő javaslattevő bizottság munkájában. Más szakmai szervezetekhez hasonlóan 2017 őszén három alkalommal, 2018. januárban egy alkalommal kérte fel a minisztérium az egyesületet jogszabálytervezetek véleményezésére. Az egyesület egyéb, nem programszerű tevékenységeiről szólva elmondta, hogy a szokásos periodicitással jelent meg az *EKE Hírlével*, folyamatosan frissült az EKE honlapja és facebook oldala. 2017 második félévében elvégeztek egy elégedettségmérést a tagság körében, melynek eredményét közzétették az EKE honlapján.³

A nyíregyházi közgyűlésen az elnök összefoglalója után a titkár, a kamarás és a felügyelőbizottság beszámolója következett. *Kövács Ildikó* titkár a pályázatokról, adminisztratív kérdésekről, *Orosz Anna* kamarás és a felügyelőbizottság nevében *Varga-Kohári Mária* az egyesület gazdasági ügyeiről beszélt.

Ezután az egyesületet vagy annak tagjait érintő intézményi és személyi változásokról esett szó: több könyvtárban vezetőváltás történt, néhány kolléga munkahelyet váltott vagy nyugalomba vonult.

A találkozón a közgyűlés az EKE tiszteletbeli tagjává fogadta *Szabó Irént*, a Sárospataki Római Katolikus Gyűjtemény korábbi vezetőjét, és pártoló taggá *Fogarassy Zoltánt*, a Debreceni Református Kollégium Dóczy Gimnáziuma könyvtárosát. Az elnök felhívta a figyelmet arra, hogy 2019-ben már 25 éves lesz az egyesület, és bejelentette, hogy a következő találkozó helyszíne Esztergom lesz.

A közgyűlés után helyi gyűjteménylátogatások következtek, majd a Szent Efrém Kórus – ahogy Bubnó Tamás, a kórus vezetője nevezte –, „hang-áhitatára” gyűltek össze a résztvevők a Szent Miklós Székesegyházban.

A koncertet követő fogadáson, melyen Kocsis Fülöp érsek-metropolita és Szocska A. Ábel püspök is köszöntötte a vendégeket házigazdaként a Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskolán, kötetlen együttlétre volt mód.

A második napon *Horváth Tamás* atya imája után következett a *Megújulunk-megmaradunk I. Muzeális gyűjtemények – modern kibívások, avagy a könyvtár, könyvtáros, könyvtároság identitás-változása* című konferencia, ahol a könyvtárosszakma jeles képviselői adtak elő.⁴

Eszényiné Borbély Mária (Debreceni Egyetem Könyvtárinformatikai Kar, docens) *Könyvtáros szerepek a gyorsan változó globális információs környezetben* című előadásában tájékoztatást adott arról, hogy nemzetközi szinten, az idegennyelvű szakirodalomban milyen az egyházi könyvtárak mint könyvtártípus és az egyházi könyvtárosok jelenléte, megítélése, értékelése. Szólt a könyvtárosokra jellemző általános és szakmai kompetenciákról, a napjainkban érvényes IFLA trendekről, a fenntartható fejlődési célokról (ENSZ 2030 Agenda),

a DIGCOMP keretrendszerrel, a könyvtárossal kapcsolatos elvárásokról napjainkban. Az előadásra készülve az egyházi könyvtárosokkal is elvégezte azt a felmérést a digitális kompetenciáról, mely a települési könyvtárakban dolgozó munkatársak körében is megtörtént. Érdekes volt látni a közel azonos eredményeket, vagy éppen azt, hogy miben jobbák vagy kevésbé jók az egyházi könyvtárosok a „világi” könyvtárosokhoz képest. *Febér Miklós* (Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézet, igazgató) *Könyvtáralapítók-fenntartók, magán- és közgyűjtemények – a mai magyar könyvtári hálózat, rendszer* című előadásában a gyűjtemény nagyságára, a könyvtári alapterületre, szolgáltatások és rendezvények, valamint a könyvtárosok létszámára vonatkozó statisztikai adatok alapján hasonlította össze az egyházi könyvtárakat más könyvtártípusokkal. Elgondolkodtató, már-már elbizonytalanító módon vetette fel a rendszer és a hálózat fogalom tartalma közötti különbségeket. Igaznak kell tartanunk, hogy jóllehet használjuk a rendszer és hálózat fogalmakat, valójában az egyes könyvtárról, annak munkájáról és teljesítményéről beszélünk és cselekszünk, nem „rendszerben” gondolkodunk. Az előadás néhány provokatív megállapítása: „A rendszer tagjai nem a rendszer eredményeihez akarnak és tudnak hozzátenni, kizárólag saját érdekeik mentén szakmapolitikálnak. A megyei könyvtári érdek elnyomja a városi könyvtári érdeket, a tudományos érdek a közérdeket, a nemzeti könyvtári érdek bármi más érdeket. Magyarországon nincs kultúrája a rendszerszerű működésnek. A rendszerben ugyanis a rendszerelemek pontosan azonos rangúak. Nincs fontossági különbség. Nincsenek kijárható, kilobbizható előnyök, személyes sikerek. A könyvtárak az olvasói érdek mögé bújnak, de valójában ezek az érdekek széteszik egymást. A nemzeti érdeket nem a nemzet egyes tagjainak érdeke alkotja. Ma minden könyvtárnak vizsgálni kell a felhasználói érdekeket és annak kiszolgálása a prioritás. Ez öngól. Mert innentől a könyvtárak visszaszorítják a másik könyvtár érdekeit, a kizárólag közösen megoldható dolgok érdekét. Az erőforrások aprózódása a rendszert eszi meg. Rendszer van, de hálózatként nem működünk. Vissza kellene állítani valós hálózatokat – hálózati menedzsmenttel együtt. Csak a hálózatok képesek a speciális kompetenciák működtetésére, újratermelésére.” *Érdi Marianne* (Országos Széchényi Könyvtár, Restauráló és Kötészeti Osztály, osztályvezető) *Muzeális gyűjtemények komplex védelme – állományvédelem és biztonság a raktározástól a kiállításig* című előadásában nagyobb hangsúlyt kapott a könyvek és gyűjtemények preventív állományvédelme és a helyreállító fizikai állagmegóvás, a restaurálás, de komplexen beszélt az OSZK állományvédelmi gyakorlatáról, kitérve az épületvédelmi, biztonságtechnikai, tűzvédelmi kérdésekre is. *Koltay Klára* (Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár, főigazgató-helyettes) *Muzeális gyűjtemények korszerű feltárása, szolgáltatása* című előadását azzal a ténnyel indította, hogy a könyvtárakra jellemző tevékenységek sematikusan megfogalmazott hármas feladata – megőrzés, feltárás, szolgáltatás – a muzeális gyűjteményekben sajátos hangsúlyt kap. Majd a debreceni nemzeti könyvtárban folyó feldolgozó munkáról szólt, sok-sok példát hozva. Beszélt a könyvtár katalógusairól, az adatgazdagított leírásokról, mellyel az adatbázis felé indul el a feltárásmunka, az FRBR modellről, az RDA-ról, az új leírási szabványról, és a szemantikus webről, vagyis arról a törekvésről, hogy a katalógusok olyan struktúrában keletkezzenek, amelyek lehetővé teszik a weben való nyitottabb, szemantikus kapcsolatokat építő felhasználásukat. Említette, hogy az OSZK vezetésével megalakult az RDA.HU bizottság⁵, melynek a feladata a magyar dokumentáció elkészítése, értékszótárak fordítása, a HUNMARC-MARC21 konverzió előkészítése az RDA specifikus szabályok betartásával, és egy ütemterv kidolgozása

az országos átállásra vonatkozóan. A szolgáltatások mai formáiként jelölte meg a digitális raktárakat – digitális könyvtárakat, a tematikus portálokat, a jelenléteket a központi szolgáltatásokban: MOKKA, ODR, Europeana, az online kiállításokat és oktatási anyagokat, a debreceni nemzeti könyvtár gyakorlatából hozva példákat a megvalósításra. *Tóthné Hegyi Judit* (könyvtáros, coach) *Új utakon – menedzsment, intézményi kultúra, önismeret, vezetőfejlesztés, coaching, mentálhigiéné helye a könyvtárban* című előadásában a lassan a könyvtárakban is meghonosodó új szemléletről beszélt. Különböző vezetési stílusokkal szemléltette a vezetési kultúra kialakításának szükségességét, beszélt a coaching és mentálhigiéné kapcsolatáról, jelentőségéről és segítő hatásáról a mindennapi könyvtári munkában. *Zágorhidi Czigány Balázs* (Domonkos Rendtörténeti Gyűjtemény, Vasvár, igazgató) *Könyvtár? Levéltár? Múzeum? – A könyvtári identitás megőrzése és a gyűjteményi szemlélet – látogatóközpontok, turizmus, könyvtár* címmel tartott előadást. Az elmúlt években az egyházi helyekhez és intézményekhez kapcsolódó egyre-másra szaporodó látogatóközpontok és turisztikai szolgáltatásokat nyújtó helyek között úttörő és a maiakhoz képest tradicionális vállalkozás és megvalósulás a vasvári domonkos gyűjtemény, mely állami és egyházi intézmény egyszerre. A 2003-tól alapítványként működő komplex intézményben 1999-ben indult el az épületrehabilitálás, 2001-ben a „tartalmi megújítás” – kolostorból olyan gyűjtemény kialakítása, mely a múzeumi, könyvtári és levéltári anyagnak egyaránt helyet ad, összegyűjtve, megőrizve és kiállításon megmutatva azt. A hármas funkciójú intézményben a múzeumi jelleg a domináns, és a levéltár is jelentős, mely őrzi a magyarországi domonkos renddel kapcsolatos hivatalos anyagokat; a könyvtár műemlékkönyvtár és szakkönyvtár, kutatóhely egyszerre. A domonkos gyűjtemény demonstrálja azt a sokat emlegetett együttes működést, ami könyvtár, levéltár, múzeum területre és intézményre átalakulása kezdetén jellemző volt. A Domonkos Rendtörténeti Gyűjtemény forráskiadásra, tudományos, ismeretterjesztő és múzeumpedagógiai foglalkozások szervezésére is vállalkozik, egyszerre megőrizve és bemutatva a domonkos hagyományt.⁶

Délután az egyházi könyvtárosok Máriapócs, Nyírbátor, Tákos és Csaroda útvonalon kirándultak, feledhetetlen élményekkel gazdagodva.

A harmadik nap ismét imával indult, majd a szakmai délelőttön folytatódott a *Megújulunk - megmaradunk II. című program, Múzeális gyűjtemények – modern kihívások az egyházi gyűjteményekben* témával. Először *H. Hubert Gabriella* (Evangelikus Országos Gyűjtemény, igazgató) az *Intézményi-szervezeti kultúra kialakítása az Evangelikus Országos Gyűjteményben* címmel tartott előadást, majd *Bán Magdolna* (Kecskeméti Református Egyházközség Könyvtára és Levéltára, vezető) beszélt a könyvtári statisztika várható változásairól és *Baranya Péter* (Piarista Központi Könyvtár, Budapest, vezető) az adatvédelmi rendeletről (GDPR). Utánuk *Oláh Róbert* (Tiszántúli Református Egyházkerületi Nagykönyvtár és Teológiai Szakkönyvtár, Debrecen, régikönyves munkatárs) ismertette a könyvtárakban készülő RMK-katalógussal kapcsolatos munkálatokat, végül *Kührner Éva* (Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza, főkönyvtáros) szöveg a teológiai tartalmú folyóiratok analitikus feltárásának szükségességéről és gyakorlatáról az egyházi könyvtárakban.

Ásványi Ilona elnök egy népi imádsággal zárta az egyházi könyvtárosok éves összejövetelét: Uram, adjad, hogy rövid életem minden napja nékem nevezetes és drága legyen. Adj kedvet, bátorságot és erőt, hogy mindennap valami hasznosat és jót cselekedjek, hogy ne vesszen örökségemből egy nap sem.... Adjad, hogy nyelvem az igazságot mondja és védje, adj reménységet és alázatosságot, hogy a véghezvinni valókat végezhessem....

Többen maradtak még a délutáni templomlátogatáson Nyíregyházán, melyen a református, a görögkatolikus, az evangélikus és a római katolikus templomot és a zsinagógát keresték fel a lelkes látogatók.

Jegyzetek

1. A Bibliothèques Européennes de Théologie (BETH), korábban Conseil International des Associations de Bibliothèques de Théologie, a teológiai könyvtárak egyesülési nemzetközi tanácsa. Magyarország uniós tagsága előtt kiemelt jelentőséggel bírt, hogy az Európai Unió által is elfogadott BETH, mely az európai egyházi (felekezeti) könyvtárakat fogja össze ökumenikus jelleggel, kezdetől meghívta tagjai közé az Egyházi Könyvtárak Egyesülését. A megfigyelői státusz után 2002 óta az Egyesülés rendes tagja a szervezetnek. A BETH 1996-ban és 2005-ben Magyarországon tartotta éves összejövetelét; 1996-ban Pannonhalmán, 2005-ben Debrecenben. Mindkét alkalommal több elnökségi tag jelen volt a rendezvényen. A külföldi találkozókön minden évben részt vesznek az egyesület képviselői.
 2. EKE Hírlevél, (15) 2018 (2) pp. 12-13. https://eke.hu/sites/default/files/csatolmanyok/hirlevelek/eke_hirlevel_15._evfolyam_2018/2./eke_hirlevel_2018_2.pdf
 3. <https://www.eke.hu/elegedttsegmeres>
 4. Az előadásokat kísérő bemutatók megtalálhatók az EKE honlapján: <https://www.eke.hu/kozgyulesek/2018>
 5. <http://www.oszk.hu/rda-hu-munkacsoport>
 6. A gyűjteményről: Zágórhidi Czigány Balázs: *A nassári domonkos kolostor helyreállítása és a domonkos rendtörténeti gyűjtemény létrehozása 1999-2009* In: *Historicus Polonus-Hungarus: księga pamiątkowa ofiarowana Ojcu Józefowi Pucilowskiemu OP w siedemdziesiątą rocznicę urodzin = Historicus Polonus-Hungarus: emlékkönyv Pucilowski József Atya tiszteletére hetvenedik születésnapja alkalmából.* szerk. Tomasz Galuszka OP, Pál Attila Illés, Marek Milawicki OP, Balázs Zágórhidi Czigány. Kraków: Wydawnictwo Esprit, 2010. pp. 727-740.
-